

AMFI en ArtEZ organiseren internationaal symposium over mode en duurzaamheid

Tekst: Marij Rynja

Beyond Green

Wat maakt design tot goed design? Deze vraag stond centraal bij de derde editie van het internationale mode symposium Beyond Green op 9 november in het World Fashion Centre in Amsterdam. Ruim 700 studenten, docenten en vakmensen uit de mode-industrie waren hierbij aanwezig. Beyond Green is een initiatief van het AMFI-Amsterdam Fashion Institute en ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten (Modelectoraat/Studium generale dAcapo).

Introductie

'*Wat fantastisch dat jullie in zulke getale zijn gekomen*' opent Liesbeth 't Hout, directeur AMFI, het symposium. '*Jullie zijn de toekomst, beseft dat jullie de wereld kunnen veranderen door een goed gevoel te ontwikkelen voor duurzaamheid.*' AMFI en ArtEZ maken zich samen al een aantal jaren sterk om in een vroeg stadium studenten en docenten van mode- en designopleidingen in Nederland te scholen in duurzaam denken en groen produceren.

Het symposium bood diverse lezingen van uiteenlopende sprekers. Bezoekers kregen lezingen over innovaties in materiaal, lichtgewicht design, slow fashion en het optimaliseren van het ontwerp- en productieproces. De lezingen werden afgewisseld met korte interviews op film. Tijdens de pauzes hadden bezoekers de tijd om met elkaar van gedachten te wisselen of om zich te laten informeren in de expositieruimte door modeontwerpers, merken, fondsen, softwarefabrikanten en andere groendoeners op het gebied van mode en design.

Slow Design + Eco Design + Smart Design = Beyond Green thinking

Productontwerpers, en dus ook modeontwerpers, hebben invloed op hoe zij hun product op de markt zetten: snel, langzaam, duur, goedkoop, etc. Hierbij kunnen zij het verschil maken tussen goed en fout. Wil je een verantwoord, goed ontwerp maken of niet? Volgens Beyond Green betekent een goed ontwerp dat deze een innovatieve kijk op duurzaamheid belichaamt. *Design that makes a difference* zou je kunnen zeggen.

Zonder een *open mind* zal innovatie ver weg blijven, weet David Shah, moderator van Beyond Green. '*Stap uit je comfort zone, denk out-of-the-box en durf te denken in onmogelijke ideeën*', drukt hij de studenten op het modehart.

De sprekers van het symposium zijn rolmodellen van het 'anders denken' principe. Elke gastspreker is aanhanger van een andere ideologie van goed design. Zo zijn Kate Fletcher en Carolyn Strauss fervente aanhangers van de Slow Design beweging. Adriaan Beukers en David Shah pleiten voor Smart Design en Mark Lui is de belichaming van Eco Design. Als intermezzo tussen de sprekers werd een video getoond van slow fashion ontwerpster Monique van Heist en Nannet van der Kleijn van AMFI over het Detox tijdperk.

Smart Design

Slim, intelligent, technologisch design. De wetenschap kan een hoop doen om ook in de mode-industrie oplossingen te vinden voor efficiënter, schoner en dus beter design. Met name op het gebied van textiel kunnen innovatieve oplossingen voor groene mode worden bedacht. Denk hierbij aan lichtgewicht materiaal of zelfreinigend textiel. Tijdens de lezingen van David Shah en Adriaan Beukers wordt dan ook benadrukt dat modeontwerpers meer in dialoog moeten gaan met wetenschappers. '*Science and Fashion should be in one and the same building*', zeggen beide heren.

David Shah – The Wheel of Sustainability

David Shah (trendwatcher, redacteur Textile View Magazine, modeontwerper, gastdocent ArtEZ) is ieder jaar weer een wervelwind van woorden en energie. Zijn visies zijn zowel herkenbaar als absurd, maar dat is juist wat mensen wakker doet schudden. Als je niet in termen van onzin en onmogelijkheden kan denken, zal je vast blijven zitten in vaste denk- en ontwerp patronen, is zijn mening. Wil je deze doorbreken, 'think of the impossible'. David Shah weet de studenten aan het

lachen te krijgen, te verbazen en vooral te inspireren: *'Marry a bloody scientist, they are the new sex symbols!'*. Oftewel, wees slim, flirt en benader wetenschappers om samen in modevormgeving het onmogelijke mogelijk te maken.

Prof. ir. Adriaan Beukers – Light Weight

'Wisten jullie dat een product dat 1 kilo weegt, 500 kilo aan brandstof heeft gekost?' Adriaan Beukers is hoogleraar bij de Faculteit voor Luchtvaart- en Ruimtevaarttechniek aan de Technische Universiteit Delft. *'Wat heeft dit met mode te maken?'* zag je studenten denken. Volgens Beukers zijn er zeker overeenkomsten tussen zijn vakgebied en mode. *'Een kledingstuk is voor mij als een lopende constructie, zoals ook een gebouw of het omhulsel van een vliegobject een constructie is.'* Een lichte paniek brak uit bij het zien van natuurkundige rekenformules.

Beukers was gevraagd voor Beyond Green omdat hij de mogelijkheden onderzoekt van duurzame materialen, lichtgewicht structuren en productiemethoden. Met het oog op vervuiling door brandstof valt op gewichtreductie veel te winnen, weet hij: *'Bereik met een minimum aan materiaal en energie een maximale prestatie'*. Hij sloot zijn lezing af met het advies dat modeontwerpers en wetenschappers samen moeten werken aan technologische oplossingen voor meer efficiëntie en duurzaamheid in textiel en modevormgeving.

Slow Design

Momenteel groeit onder modeontwerpers het protest tegen de hoge druk en de waanzinnige snelheid van het huidige modesysteem. In Nederland is modeontwerpster Monique van Heist een aanhanger van de Slow Design beweging. Op het symposium spraken Kate Fletcher uit Engeland en Carolyn Strauss uit Amerika over Slow Fashion en Slow Design.

Hetzelfde geldt voor het consumeren van kleding. Kunnen mensen niet langer met een kledingstuk doen? Slow Design is ook een tegenreactie op de Fast Fashion van H&M, Zara en andere massa confectiebedrijven die inspelen op de wegwerpconsument. Als kleding goed geproduceerd en ontworpen is, zou de consument moeten inzien dat hij of zij dit product moet koesteren in plaats van kortstondig dragen.

Kate Fletcher – Fashion for Sustainability

Schetste David Shah eerder met grote gebaren en superlatieven de toekomst van mode, Kate Fletcher houdt het liever op een meer fragiele en kleinschalige aanpak. Zij benaderde alles vanuit een lokaal standpunt. De uit Liverpool afkomstige Kate Fletcher is inmiddels de wereld aan het veroveren met haar kijk op mode. Zij is duurzaam modeontwerpster, consultant voor Marks&Spencer en auteur. *'It's because of the pressure of trends that short term thinking is dominant'*. Het is niet voldoende om in termen van 'Re-' te denken: 'Re-use, Re-duce, Re-cycle'. Consumptie, zegt Fletcher, blijft de kern van het probleem. Dat is de rotte appel. Maar mode moet niet bestreden worden, integendeel: *'Fashion is a key element in our culture. It gives us pleasure in life.'* Volgens Fletcher is het grootste probleem dat wij op dezelfde oude plekken zoeken naar oplossingen en op dezelfde oude manieren denken. Onze perceptie over groene mode moet dus veranderen. Niet 'wat' maar 'hoe'. Zij begon haar missie door negen jaar een truitje te dragen zonder het te wassen. Ook heeft zij lange tijd een waslogboek bijgehouden. Zij noteerde wat ze in de wasmachine stopte en waarom: het stonk, zweet, gemorst, etc. Zij vond hier andere oplossingen dan het wassen van kleding.

Tot slot gaf zij bezoekers mee dat vele kleine initiatieven samen een groot gebaar kunnen maken. Een kleine verandering kan het begin zijn van een kettingreactie.

Carolyn F. Strauss – Slow Design-Slow Fashion

'Design is a huge responsibility. How many of you want to become a designer?' Een aantal handen gingen twijfelend de lucht in. Carolyn Strauss is een pionier op het gebied van 'slow fashion thinking'. SlowLab is haar laboratorium, waar zij werkt aan creatief activisme. Zij komt dan ook over als een fanatieke milieu activist, of een idealist van haar gedachtegoed. Zelfverzekerdheid vertelt zij over SlowLab en hoe de hedendaagse snelheid ons loskoppelt van gemeenschappen, onze ware identiteiten en emotionele investeringen. Strauss hoopt dat designers deze koppelingen weer terug kunnen brengen via 'slowing design down': *'Slow down, take distance, look, and listen'*.

Eco Design

Tot slot kan groene mode ook ecologisch zijn. Ecologisch design staat voor spaarzaamheid, zuinigheid en efficiëntie. Een goed design zorgt dat het zo min mogelijk milieubelastende sporen achterlaat.

Mark Lui – Zero Waste

'15 percent of a fabric is wasted in the pattern cutting process' vertelt de uit Australië ingevlogen spreker Mark Lui. De textielontwerper heeft van dit gegeven zijn werk gemaakt. Hij bedenkt allerlei manieren om nul procent textiel te verliezen tijdens het snijden van patronen. Als afstudeerproject ontwierp hij jurken die met slim patroonontwerp modevormgeving een nieuw uiterlijk heeft gegeven. De jurken zijn zonder naaimachine in elkaar gezet, doordat de randen van de patronen als puzzelstukken in elkaar vallen. Vroeger was textiel zeer kostbaar. Daarom bedacht men ook allerlei manieren om zo min mogelijk stof te verspillen. Japanse Kimono's waren bijvoorbeeld zo kostbaar dat er geen schaar aan te pas kwam. Door complexe vouwtechnieken verkregen deze hun vorm.

Mark Lui bleek een populaire spreker. Hij vertelde op een energieke en fanatieke wijze over zijn uitvindingen: *'Play with your patterns, throw yourself out of your comfort zone. Why would you need a sewing machine? Cause maybe this is old fashioned. Think about that. Take risks, be crazy! Explore how can you do more with less effort. Explore new ways of design'*. En als een echte revolutionist riep hij tot slot: *'The system is broken, reinvent the system!'*.

Nannet van der Kleijn (adjunct directeur AMFI) sloot aan bij het gedachtegoed van Mark Lui. In een kort filmfragment van Premssela vertelt zij dat de samenleving verkeert in een collectieve 'ontgif' fase. Zij noemt dit het Detox Tijdperk. Door overproductie komen mens en milieu overvol te raken. In het AMFI curriculum worden studenten gestimuleerd een mening te vormen hoe hiermee om te gaan. Zij zijn tenslotte de toekomst. In de film zegt Van der Kleijn: *'Sustainability is an empty word. So, make it personal and meaningful.'*

Wat vonden de studenten van Beyond Green 2009?

Het symposium is in het leven geroepen om studenten en docenten uit het hoger onderwijs te informeren en te stimuleren een visie te ontwikkelen op hun professionele verantwoordelijkheid, die verder gaat dan 'groen' als modetrend. De kledingindustrie heeft een aanzienlijk aandeel in het vervuilen van het milieu en de mens. Het is dan ook zeer belangrijk dat al in een vroeg stadium respect voor mens en milieu bij de besluitmakers van de toekomst wordt bijgebracht: de studenten. Zijn zij inderdaad anders gaan denken, na het horen van de lezingen?

Fashion & Branding studenten van AMFI, Frits Kranenburg en Frank van der Sman, vertellen wat hen het meest is bijgebleven van Adriaan Beukers en Mark Liu: *'We zijn nu bezig op school met een ecologisch project, dus de informatie van vandaag kunnen we heel goed gebruiken. Met name de diverse manieren om naar groen te kijken, vind ik interessant. Groene mode is dus niet alleen recycling of ecologisch katoen gebruiken, maar ook de hoeveelheid brandstof om te transporteren, of hoe je met patronen kan bezuinigen op materiaal, zoals Mark Lui uitlegde met zijn Zero Waste jurken. Vergeleken met vorig jaar vind ik het dit jaar veel beter te begrijpen. Het is inspirerend, zo'n dag. Ik vind het zeker een goed initiatief. Daarna kwam Adriaan Beukers aan het woord. Het was een interessant verhaal, dat hij vertelde, maar we vonden het moeilijk om te volgen. Toch denk ik wel dat juist die saaiheid van zo'n lezing op een bepaalde manier toch ook inspirerend is. Dit was zo extreem technisch, dat het deed wakker schudden. Dat je beseft dat veel mogelijk is met textiel en techniek. Het zou vernieuwend zijn als bij ons op school kan worden samengewerkt met technische mensen. Dat gebeurt nu nog niet. Dat zou wel interessant zijn.'*

ArtEZ-studenten modevormgeving Samuel Cardenas Meyen en Sjef Montez over Kate Fletcher en David Shah: *'Het iPhone tijdperk is mij het meest bijgebleven van David Shah's verhaal. Ja, daar ben ik het eigenlijk wel mee eens. Alles is 'i', alles is persoonlijker geworden. Maar dit speelt eigenlijk al een tijdje. Dat persoonlijke speelt eigenlijk al sinds de sixties. Maar met Kate waren we het niet zo eens. Wij zijn eigenlijk aanhangers van polyester. En dat idee van kleren niet helemaal wassen, dat vind ik een beetje te ver gaan eigenlijk. Wij zijn meer van de esthetiek van de kleding. Ontwerpen meer op vorm, conceptueel, dus wij kunnen ons niet vinden in ons design aanpassen aan dat idee. Het enige waar wij wel in zouden kunnen veranderen, is de keuze van stoffen. Dat was wel interessant en bruikbaar voor ons. We staan wel echt achter dat anders denken, dat out-of-the-box. Want dat maakt je tot een goede modeontwerper.'*

Fashion & Design studenten van AMFI, Donny Faile en Lisa Sneijder en Fashion & Management student Nina van Eck over David Shah en Kate Fletcher: *'Ik vond de presentatie van David Shah heel leuk, daardoor ga je echt ook heel goed luisteren. Je wilt weten wat hij te vertellen heeft. Zijn boodschap die ons is bijgebleven is: innovatiever zijn! Het out-of-the-box denken. Het is zo'n standaard concept, maar het is wel waar! En dat zie je hier gewoon weer heel duidelijk op deze dag. We kunnen wel heel erg dingen gaan verbeteren, maar we kunnen ook met nieuwe dingen komen die beter zijn. Je begint als ontwerper met het kiezen van textiel dus daarin kan je al een goede keuze maken. Eigenlijk het hele proces van het stof kiezen tot het ontwerpen moet je gewoon aanpakken en vernieuwen. Er is genoeg nieuwe ontwikkeling, maar je moet er wel voor kiezen. Wij vonden het idee van Kate Fletcher van een No Wash T-shirt wel interessant. De belangrijke boodschap was dat zij er heel veel onderzoek naar heeft gedaan. Dat onderzoekaspect wordt nog wel eens vergeten. Want je moet onderzoeken of jouw 'good design' inderdaad wat gaat uitmaken en ook echt beter is. Eerst onderzoeken, dan doen. Dan zit je goed'.*

Conclusie

De essentie van mode is om altijd vernieuwend te zijn. Dit symposium laat zien dat mode niet alleen aan de buitenkant, maar zich ook aan de binnenkant kan vernieuwen. De toekomstige generatie modestudenten heeft gezien dat anders leren denken een stap voorwaarts is. Als je een verantwoord, goed product ontwerpt, zal je daarvoor wat terug krijgen. Misschien niet op de korte termijn, maar wel op de lange termijn. Je krijgt het terug in iets groots, universeels, namelijk een gezond verstand, een gezond milieu en een gezonde mode-industrie. Wie goed doet, goed ontmoet!